

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/154/2007

OPINIE O SYSTEMIE UBEZPIECZEŃ EMERYTALNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

Kilka lat temu w wyniku szeroko zakrojonych reform społecznych w Polsce przyjęto na potrzeby ubezpieczeń emerytalnych rozwiązanie będące połączeniem systemów kapitałowego i repartycyjnego. Miało ono pozwolić na uniknięcie w niedalekiej przyszłości niebezpieczeństwa niewydolności poprzedniego systemu, związanej ze starzeniem się społeczeństwa. Prace nad rozwiązaniami emerytalnymi łączącymi ZUS i OFE nie zostały jednak w pełni zakończone, a kolejne ekipy polityczne stale odkładały ten problem, choć pierwsze emerytury według nowych zasad mają być wypłacane już niebawem – za nieco ponad rok. Postanowiliśmy sprawdzić, jak Polacy odnoszą się do przyjętych kilka lat temu rozwiązań dotyczących ich zabezpieczenia na starość¹.

W opinii niemal dwóch piątych ogółu badanych (38%) najlepszym systemem emerytalnym jest system kapitałowy, zasadzający się na tym, że każdy pracownik wpłaca składki na własne konto w funduszu emerytalnym, z którego później będzie miał wypłacane świadczenia (emeryturę). Niewielu zwolenników (5%) ma system repartycyjny, polegający na tym, że osoby pracujące opłacają składki, które następnie przeznaczane są na finansowanie bieżących emerytur. Więcej niż co trzeci Polak (36%) popiera połączenie obu tych systemów, to znaczy obowiązujący obecnie podział składki każdego pracownika na część odkładaną w funduszach emerytalnych na jego przyszłą emeryturę i na część przeznaczaną na finansowanie bieżących emerytur. Duża grupa badanych (21%) nie potrafi jednak ocenić, które z rozwiązań systemowych jest lepsze.

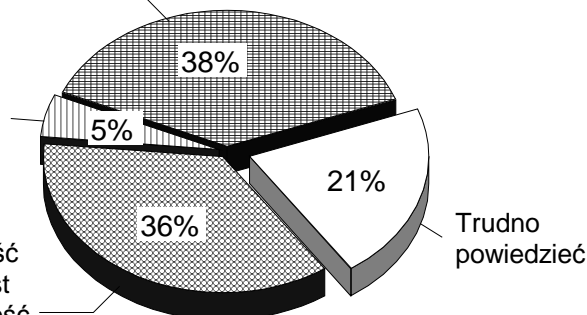
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (208) zrealizowano w dniach 31 sierpnia – 4 września 2007 roku na liczącej 844 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Niebawem ukażą się kolejne komunikaty dotyczące systemu emerytalnego.

RYS. 1. KTÓRE ROZWIĄZANIE DOTYCZĄCE EMERYTUR WYDAJE SIĘ PANU(I) LEPSZE?

Każdy pracownik wpłaca składki na własne konto w funduszu emerytalnym, z którego w przyszłości będzie miał wypłacaną emeryturę

Osoby pracujące opłacają składki, które są przeznaczane na emerytury dla obecnych emerytów

Połączenie obu tych rozwiązań - część składki pracownika przeznaczana jest na wypłaty bieżących emerytur, a część odkładana na jego przyszłą emeryturę

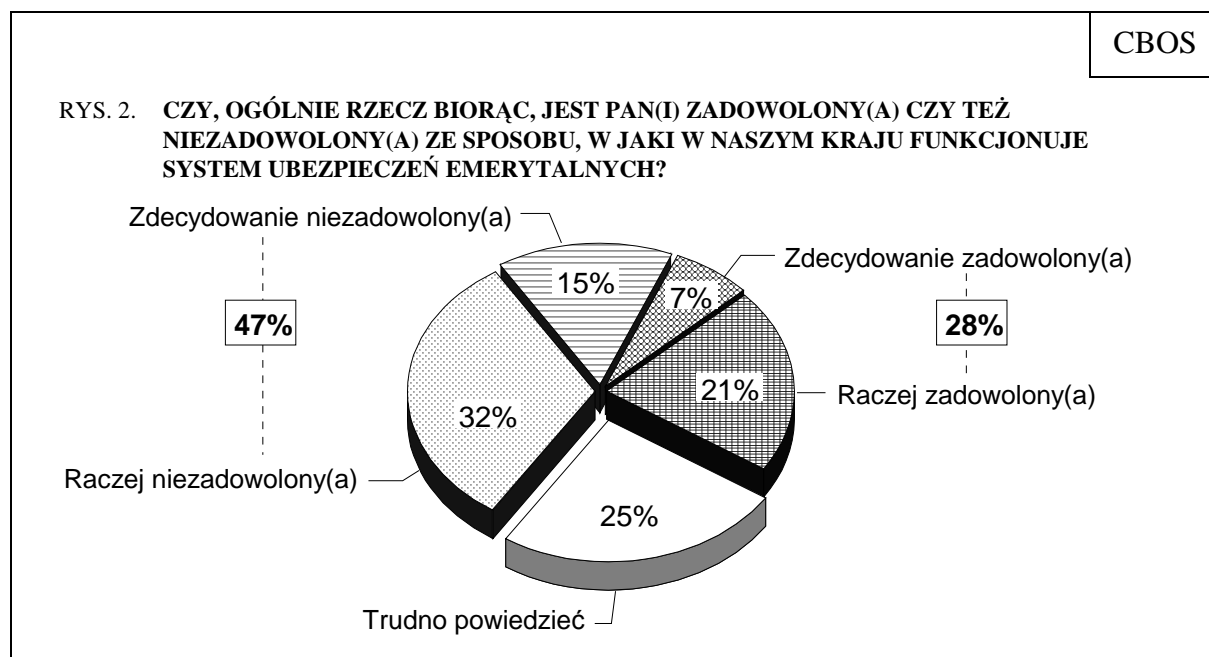
Zwolenników systemu kapitałowego więcej jest wśród badanych młodszych, niemających osobistych doświadczeń z obowiązującym do końca lat dziewięćdziesiątych rozwiązaniem w pełni repartycyjnym. Ich odsetek wśród ogółu ankietowanych rośnie wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia oraz oceną własnych warunków materialnych. System kapitałowy cieszy się też większym od przeciętnego poparciem wśród kadry kierowniczej i inteligencji, pracowników umysłowych niższego szczebla oraz pracowników fizyczno-umysłowych. Wśród osób pracujących na własny rachunek ponad połowa za najlepsze rozwiązanie uważa połączenie obu systemów. Respondenci gorzej wykształceni nieco częściej optują za finansowaniem bieżących emerytur ze składek osób obecnie pracujących. Wykształcenie podstawowe, zła ocena własnej sytuacji materialnej oraz podeszły wiek sprzyjają brakowi sprecyzowanej opinii w tym zakresie (patrz tabele aneksowe).

Sami beneficjenci systemu emerytalnego różnią się w poglądach na ten temat. Ci, których do odejścia na emeryturę zmusiły okoliczności, choć chętnie pracowaliby dłużej, znacznie częściej sądzą, że najlepiej, kiedy każdy pracownik wpłaca składki na własne konto w funduszu emerytalnym; mniej jest też wśród nich osób niepotrafiących się ustosunkować do rozwiązań dotyczących emerytur.

Tabela 1

Które rozwiązanie dotyczące emerytur wydaje się Panu(i) lepsze?	Wskazania emerytów, którzy:	
	z własnej woli przeszli na emeryturę (N=163)	pracowaliby dłużej, lecz nie mieli takiej możliwości (N=60)
	w procentach	
Każdy pracownik wpłaca składki na własne konto w funduszu emerytalnym, z którego w przyszłości będzie miał wypłacaną emeryturę	22	34
Osoby pracujące opłacają składki, które są przeznaczane na emerytury dla obecnych emerytów	6	9
Połączenie obu tych rozwiązań – część składki pracownika przeznaczana jest na wypłaty bieżących emerytur, a część odkładana na jego przyszłą emeryturę	38	32
Trudno powiedzieć	34	26

Prawie połowa badanych (47%) jest niezadowolona z funkcjonowania polskiego systemu ubezpieczeń emerytalnych, natomiast nieco więcej niż jedna czwarta (28%) wyraża zadowolenie. Co czwarty Polak (25%) nie ma jednak wyrobionej opinii na temat działania systemu emerytalnego.

Brakiem orientacji w zakresie funkcjonowania systemu ubezpieczeń emerytalnych najczęściej wykazują się najmłodszy badani, którzy zapewne mieli z nim dotychczas niewiele styczności. Natomiast im starsi są ankietowani, tym częściej deklarują zadowolenie. Do najbardziej niezadowolonych z systemu emerytalnego należą osoby pracujące na własny rachunek poza rolnictwem. Na opinie w tej sprawie nie wpływa ocena własnej sytuacji

materialnej, natomiast znaczące okazują się deklarowane poglądy polityczne: prawicowe sprzyjają zadowoleniu z działania systemu ubezpieczeń emerytalnych, lewicowe zaś – niezadowoleniu (patrz tabele aneksowe).

Warto zauważyć, że osoby, które z własnej woli przeszły na emeryturę, oraz te, które zostały do tego w jakiś sposób zmuszone, choć chętnie pracowałyby dłużej, różnią się w ocenie funkcjonowania systemu emerytalnego.

Tabela 2

Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) ze sposobu, w jaki w naszym kraju funkcjonuje system ubezpieczeń emerytalnych?	Wskazania emerytów , którzy:	
	z własnej woli przeszli na emeryturę (N=163)	pracowaliby dłużej, lecz nie mieli takiej możliwości (N=60)
	w procentach	
Zdecydowanie zadowolony(a)	5	13
Raczej zadowolony(a)	26	24
Raczej niezadowolony(a)	32	22
Zdecydowanie niezadowolony(a)	18	22
Trudno powiedzieć	19	19

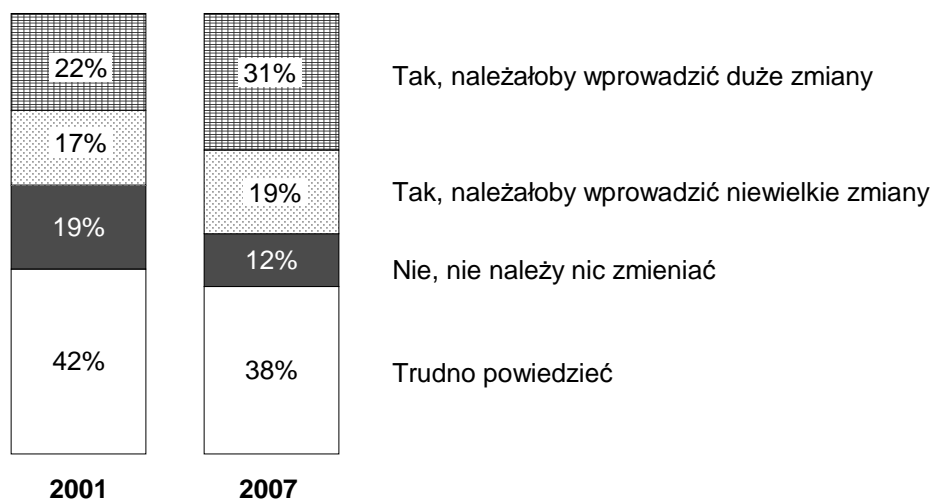
Od roku 2001 pogorszyły się opinie na temat działania systemu emerytalnego, co potwierdzają dwa tegoroczne pomiary (z marca i września). Chociaż oceny pozytywne pozostają na prawie niezmiennym poziomie, zwiększyła się liczba osób niezadowolonych z funkcjonowania systemu ubezpieczeń emerytalnych.

Tabela 3

Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) ze sposobu, w jaki w naszym kraju funkcjonuje system ubezpieczeń emerytalnych?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	I 2001	III 2007	IX 2007
	w procentach		
Zadowolony(a)	26	23	28
Niezadowolony(a)	38	52	47
Trudno powiedzieć	36	25	25

W ciągu ostatnich sześciu lat przybyło też osób, które sądzą, że należałoby wprowadzić zmiany w obecnym systemie ubezpieczeń emerytalnych. Obecnie połowa badanych (50%) dostrzega konieczność wprowadzenia zmian, w tym prawie jedna trzecia (31%) uważa, że niewielkie nie wystarczą.

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W OBECNIE FUNKCJONUJĄCYM W NASZYM KRAJU SYSTEMIE EMERYTALNYM NALEŻAŁOBY WPROWADZIĆ JAKIEŚ ZMIANY, CZY TEŻ NIE MA POTRZEBY WPROWADZANIA ZMIAN?

Zwolenników zmian jest tym więcej, im lepiej wykształceni są badani, natomiast im niższe ich wykształcenie, tym częstsze deklaracje, że obecnie funkcjonujące rozwiązania dotyczące emerytur nie wymagają reform. Ankietowanych, którzy uważają, że należałoby coś zmienić w systemie emerytalnym, więcej jest też wśród mieszkańców miast średnich i dużych, a mniej – wśród mieszkańców wsi i miast do 20 tys. ludności. W grupach społeczno-zawodowych przeciwnikami zmian są przede wszystkim rolnicy (22%), zwolennikami zaś – najczęściej przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz osoby pracujące na własny rachunek (po 69%). Chęć wprowadzenia zmian w systemie emerytalnym rośnie też wraz ze wzrostem dochodów *per capita*. Badani mniej zarabiający nie tyle jednak są przeciwni zmianom, ile częściej mają niewyrobioną opinię w tej kwestii (patrz tabele aneksowe).

Osoby dostrzegające potrzebę wprowadzenia zmian w funkcjonującym w Polsce systemie emerytalnym poprosiliśmy o ich wymienienie. Relatywnie niewielu ankietowanych proponowało zmiany dotyczące bezpośrednio **systemu ubezpieczeń emerytalnych**. Nieliczni (2% ogółu, 4% dostrzegających potrzebę zmian) stwierdzali dość ogólnie, że należy „zmienić cały system” od podstaw (najwięcej zwolenników takiego rozwiązania jest wśród pracujących

na własny rachunek), tyle samo osób (2%) było zdania, że należy go „sprywatyzować” (częściej niż przeciętnie sądzą tak badani z wyższym wykształceniem, pracujący na własny rachunek, należący do kadry kierowniczej i inteligencji), sporadycznie (1% ogółu) mówiono, że powinien on być bardziej „scentralizowany” lub że powinno się przywrócić „stan sprzed reformy”.

		CBOS	
Co, Pana(i) zdaniem, należałoby zmienić w systemie ubezpieczeń emerytalnych?	Osoby postulujące zmiany w obecnym systemie emerytalnym (N=430)	Ogół badanych (N=844)	
Postulaty dotyczące zmian w systemie			
Zmienić cały system	4%	2%	
Sprywatyzować system	4%	2%	
Scentralizować system, przywrócić poprzedni system	2%	1%	
Postulaty dotyczące funkcjonowania istniejącego systemu			
Zlikwidować lub zreformować ZUS	7%	4%	
Usprawnić zarządzanie pieniędzmi	5%	3%	
Sprecyzować zasady, sprawić, by były bardziej przejrzyste, więcej informować	5%	2%	
Informować o stanie konta, umożliwić pracownikom kontrolę nad ich składkami	4%	2%	
Podnieść jakość usług	2%	1%	
Postulaty dotyczące wysokości świadczeń			
Zwiększyć wysokość emerytur	43%	22%	
Zmienić sposób naliczania świadczeń	10%	5%	
Obniżyć składki emerytalne	6%	3%	
Postulaty dotyczące wieku emerytalnego			
Zmienić wiek emerytalny (bez sprecyzowania, czy chodzi o jego obniżenie czy o podwyższenie)	3%	1%	
Obniżyć wiek emerytalny	6%	3%	
Podwyższyć wiek emerytalny	1%	1%	
Inne odpowiedzi (w tym dotyczące systemu rent, opieki zdrowotnej, systemu podatkowego)			
Trudno powiedzieć	8%	4%	
	8%	4%	

Odpowiedzi na pytanie otwarte skategoryzowano *a posteriori*. Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wymienić dwie propozycje zmian

Nieco więcej wypowiedzi dotyczyło **funkcjonowania obecnych rozwiązań**. Około 4% ogółu badanych (więcej niż w innych grupach wśród robotników niewykwalifikowanych, osób niepracujących i niezarejestrowanych jako bezrobotni, respondentów w wieku 35–44 lata) proponuje „zreformowanie bądź zlikwidowanie ZUS-u” jako instytucji zbyt

zbiurokratyzowanej i niesprawnej w zarządzaniu, kolejne 2% (częściej niż przeciętnie badani z wyższym wykształceniem, pracujący na własny rachunek, należący do kadry kierowniczej i inteligencji, najlepiej zarabiający) postuluje „doprecyzowanie obowiązujących zasad” lub stwierdza, że „zbyt mało jest informacji” na ten temat, przez co osoby obecnie pracujące nie wiedzą, czego mają się spodziewać w przyszłości. Porównywalna liczebnie grupa (3% ogółu, częściej niż przeciętnie najmlodszy ankietowani, mieszkańcy wielkich miast, kadra kierownicza i inteligencja, ale też osoby niepracujące) uważa, że konieczne jest „sprawniejsze zarządzanie pieniędzmi” zgromadzonymi na cele emerytalne. Co setna osoba (1%) zwracała uwagę na konieczność „podniesienia jakości usług”.

Najwięcej propozycji zmian dotyczyło jednak nie systemu, a **wysokości przyznawanych świadczeń emerytalnych**. Co piąty Polak (22%) uważa, że „emerytury powinny być wyższe”. Znacznie częściej niż przeciętnie opowiadają się za tym, co zrozumiałe, osoby obecnie pobierające świadczenia emerytalne oraz najstarsi badani (powyżej 64 roku życia). Respondentów postulujących podwyższenie emerytur jest też tym więcej, im słabiej są wykształceni i im gorzej oceniają własną sytuację materialną. Nie zawsze jednak chodzi o proste zwiększenie wysokości wypłat. W tej grupie stosunkowo duży odsetek stanowią postulaty regularnej waloryzacji emerytur. Badani proponują też np. utrzymanie bądź przywrócenie przywilejów z racji szczególnego charakteru wykonywanej pracy. Co dwudziesty spośród ogółu ankietowanych (5%, częściej osoby z wykształceniem średnim lub wyższym, w wieku 45–54 lata, pracownicy umysłowi niższego szczebla i fizyczno-umysłowi, a także pracujący na własny rachunek) postuluje „zmiany sposobu naliczania świadczeń”, co w praktyce najczęściej oznacza zmianę stosunku wysokości składek ubezpieczeniowych do wypłacanych później emerytur. Kolejne 3% respondentów (znacząco częściej robotnicy niewykwalifikowani i rolnicy) sugeruje wprost „obniżenie składek” na ubezpieczenie emerytalne.

Ostatnia dająca się wyodrębnić grupa postulatów dotyczyła **wieku emerytalnego**: 1% ogółu ankietowanych proponowało po prostu jego zmianę, 3% precyzowało, że chodzi o jego obniżenie, a kolejne 1% (znacząco częściej najmlodszy badani) opowiedziało się za podwyższeniem tego wieku.

Niewielka grupa badanych (4% ogółu) niezależnie od propozycji zmian w systemie emerytalnym postulowała również zmiany dotyczące innych sfer działania państwa, np. systemu rentowego, podatkowego czy opieki zdrowotnej.

Wprawdzie liczba osób zadowolonych z funkcjonowania obowiązującego od początku 1999 roku systemu emerytalnego utrzymuje się na stałym poziomie, ale przybywa niezadowolonych. Trzeba jednak zauważyć, że Polacy jeszcze nie mieli okazji w pełni doświadczyć jego działania, gdyż pierwsze wypłaty emerytur z drugiego i trzeciego filaru dopiero nastąpią.

Opracowała
Joanna SZCZEPAŃSKA

A N E K S

Tabela 1. Które rozwiązanie dotyczące emerytur wydaje się Panu(i) lepsze? 1 - Każdy pracownik wpłaca składki na własne konto w funduszu emerytalnym, z którego w przyszłości będzie miał wypłacaną emeryturę; 2 - Osoby pracujące opłacają składki, które są przeznaczane na emerytury dla obecnych emerytów; 3 - Połączenie obu tych rozwiązań - część składki pracownika przeznaczana jest na wypłaty bieżących emerytur, a część odkładana na jego przyszłą emeryturę

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	5	36	21	838
Płeć					
Mężczyźni	39	6	38	18	397
Kobiety	38	5	34	23	442
Wiek					
18-24 lat	43	3	31	23	120
25-34	49	5	35	12	152
35-44	46	4	34	16	136
45-54	35	5	44	16	156
55-64	34	10	33	23	119
65 lat i więcej	23	6	35	36	156
Miejsce zamieszkania					
Wieś	37	5	32	26	314
Miasto do 20 tys.	34	7	39	20	120
20-100 tys.	40	6	37	17	160
101-500 tys.	41	4	33	22	134
501 tys. i więcej mieszk.	41	5	42	12	110
Wykształcenie					
Podstawowe	25	8	30	37	226
Zasadnicze zawodowe	40	8	36	16	218
Średnie	43	3	38	16	280
Wyższe	48	4	38	10	115
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	52	8	34	6	68
Prac. umysł. niż. szczebla	50	4	35	12	79
Pracownicy fiz.- umysł.	57	0	32	11	58
Robotnicy wykwalifikowani	38	10	41	11	89
Robotnicy niewykwalifik.	44	5	36	15	42
Rolnicy	47	8	20	24	45
Pracujący na własny rach.	42	0	55	3	24
Bierni zawodowo					
Renciści	30	8	33	29	53
Emeryci	22	7	37	33	208
Uczniowie i studenci	43	0	28	29	61
Bezrobotni	34	3	37	25	72
Gospodynie domowe i inni	37	2	46	15	39
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	45	9	34	12	114
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	49	4	41	6	70
sekt. pryw. poza rolnict.	48	2	40	10	174
prywatnym gosp. rolnym	48	8	17	27	44
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	31	4	43	23	59
301-500	48	8	25	19	96
501-900	38	9	35	18	195
901-1200	35	8	37	21	102
Powyżej 1200 zł	45	5	40	11	83
Ocena własnych war. mater.					
Złe	32	5	36	28	200
Średnie	38	6	34	21	375
Dobre	43	5	37	15	262
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	6	34	32	58
Raz w tygodniu	36	7	35	21	420
1-2 razy w miesiącu	39	4	38	19	121
Kilka razy w roku	40	4	38	18	151
W ogóle nie uczestniczy	49	3	30	18	88
Poglądy polityczne					
Lewica	43	5	43	9	132
Centrum	42	5	35	18	224
Prawica	39	5	39	17	256
Trudno powiedzieć	30	7	28	34	228

Tabela 2. Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) czy też niezadowolony(a) ze sposobu, w jaki w naszym kraju funkcjonuje system ubezpieczeń emerytalnych?
1 - Zdecydowanie niezadowolony(a); 2 - Raczej niezadowolony(a); 3 - Raczej zadowolony(a); 4 - Zdecydowanie zadowolony(a)

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	32	21	7	25	844
Płeć						
Mężczyźni	14	32	21	8	26	399
Kobiety	17	32	21	6	25	445
Wiek						
18-24 lat	13	19	18	1	49	120
25-34	10	43	17	7	23	153
35-44	18	30	17	10	24	136
45-54	20	33	22	7	18	156
55-64	13	35	25	5	21	120
65 lat i więcej	18	28	27	8	19	158
Miejsce zamieszkania						
Wieś	11	33	24	6	26	318
Miasto do 20 tys.	15	31	19	6	29	120
20-100 tys.	14	39	18	6	22	160
101-500 tys.	22	26	18	7	27	134
501 tys. i więcej mieszk.	21	25	25	9	20	112
Wykształcenie						
Podstawowe	11	28	22	9	30	228
Zasadnicze zawodowe	17	34	22	5	23	218
Średnie	16	32	20	7	26	282
Wyższe	19	35	22	6	18	117
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	17	37	23	7	17	68
Prac. umysł. niż. szczebla	25	28	18	6	23	79
Pracownicy fiz.- umysł.	15	34	21	4	26	58
Robotnicy wykwalifikowani	16	33	23	8	20	89
Robotnicy niewykwalifik.	4	41	22	5	29	42
Rolnicy	12	32	20	10	27	45
Pracujący na własny rach.	23	54	3	16	4	25
Bierni zawodowo						
Renciści	12	32	23	8	25	54
Emeryci	18	28	26	7	21	209
Uczniowie i studenci	12	24	13	0	51	62
Bezrobotni	6	35	20	6	34	73
Gospodynie domowe i inni	16	28	23	6	28	39
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	21	31	22	7	19	114
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	19	32	20	7	22	71
sekt. pryw. poza rolnict.	16	39	17	7	22	174
prywatnym gosp. rolnym	10	34	20	12	24	44
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	13	34	24	3	26	59
301-500	14	31	22	6	26	96
501-900	12	32	25	10	20	196
901-1200	23	28	25	5	20	104
Powyżej 1200 zł	16	34	22	11	17	84
Ocena własnych war. mater.						
Złe	16	31	17	11	25	201
Średnie	16	31	21	4	28	377
Dobre	14	33	24	7	22	264
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	11	38	23	1	26	58
Raz w tygodniu	15	33	24	7	22	424
1-2 razy w miesiącu	12	32	24	6	27	122
Kilka razy w roku	21	24	13	8	34	152
W ogóle nie uczestniczy	16	36	16	9	23	88
Poglądy polityczne						
Lewica	21	36	17	7	18	132
Centrum	17	31	23	4	25	224
Prawica	14	34	26	8	18	259
Trudno powiedzieć	13	28	16	7	36	228

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnie funkcjonującym w naszym kraju systemie emerytalnym należałoby wprowadzić jakieś zmiany, czy też nie ma potrzeby wprowadzania zmian? 1 - Tak, należałoby wprowadzić duże zmiany; 2 - Tak, należałoby wprowadzić niewielkie zmiany; 3 - Nie, nie należy nic zmieniać

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	19	12	38	844
Płeć					
Mężczyźni	32	21	12	36	399
Kobiety	31	18	11	40	445
Wiek					
18-24 lat	14	16	13	57	120
25-34	33	22	10	36	153
35-44	35	18	8	39	136
45-54	37	20	12	31	156
55-64	32	25	11	31	120
65 lat i więcej	34	14	15	37	158
Miejsce zamieszkania					
Wieś	26	19	15	40	318
Miasto do 20 tys.	21	17	9	53	120
20-100 tys.	34	22	11	33	160
101-500 tys.	43	16	8	33	134
501 tys.i więcej mieszk.	40	21	8	31	112
Wykształcenie					
Podstawowe	25	15	15	45	228
Zasadnicze zawodowe	28	21	12	39	218
Średnie	35	20	10	35	282
Wyższe	42	21	7	30	117
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	50	19	8	24	68
Prac.umysł.niż.szczebla	43	21	8	28	79
Pracownicy fiz.- umysł.	24	26	7	44	58
Robotnicy wykwalifikowani	31	17	14	38	89
Robotnicy niewykwalifik.	23	27	9	42	42
Rolnicy	16	20	22	42	45
Pracujący na własny rach.	54	15	11	20	25
Bierni zawodowo					
Renciści	37	14	5	43	54
Emeryci	33	18	15	35	209
Uczniowie i studenci	13	21	11	56	62
Bezrobotni	24	20	10	46	73
Gospodynie domowe i inni	27	15	15	43	39
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	40	20	10	30	114
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	45	18	9	29	71
sekt. pryw. poza rolnict.	33	21	10	36	174
prywatnym gosp. rolnym	18	24	22	36	44
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	18	22	13	47	59
301-500	34	19	11	36	96
501-900	32	21	13	35	196
901-1200	41	25	7	27	104
Powyżej 1200 zł	48	20	10	22	84
Ocena własnych war. mater.					
Złe	31	18	11	40	201
Średnie	31	16	12	40	377
Dobre	32	23	11	34	264
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	26	23	7	44	58
Raz w tygodniu	29	18	15	37	424
1-2 razy w miesiącu	27	21	10	42	122
Kilka razy w roku	38	19	9	34	152
W ogóle nie uczestniczy	40	18	3	39	88
Poglądy polityczne					
Lewica	30	28	14	29	132
Centrum	31	19	12	38	224
Prawica	37	20	11	31	259
Trudno powiedzieć	26	12	10	51	228